

'In memoriam'

Quim Aranda

La darrera escola de Huertas Claveria

Dues fotografies m'acompanyen immediatament després de conèixer, a Londres, la mort de Josep Maria Huertas Claveria. La primera és una imatge històrica i prou difosa: el moment en què, a la primavera del 1976, Huertas surt de la Model de Barcelona després d'haver-hi passat nou mesos per haver escrit quelcom conegut però soterrat; quelcom, de fet, de què –en termes generals, no en els casos que Huertas comentava– Luis Martín Santos ja s'havia fet ressò a *Tiempo de silencio*: allò dels *meublés* i les vídues de militars.

La segona imatge és personal, per bé que vinculada a la dilatadíssima trajectòria del periodista. També a la meua, que en el moment en què es va prendre tot just començava. Es tracta d'una foto feta la nit del comiat que una colla de companys i amics –subordinats– de la redacció del *Diari de Barcelona* li vam retre en un restaurant del Maresme els primers dies de la tardor del 1988. En la imatge, Huertas somriu i potser ja ha començat a pair el tràmol de l'adéu forçat al *Brusi*. Hi apareix al centre, entre Oriol Pàmies i jo mateix.

Pels atzars imprevisibles de la història de la comunicació a Catalunya, totes dues imatges tenen relació. Ni que sigui de retruc, estan connectades a allò que em permeto anomenar, potser hiperbòlicament, la darrera escola en què Huertas va exercir el seu mestratge periodístic –el *Brusi*– sobre un ample col·lectiu de professionals, molts dels quals aleshores eren molt joves.

En la primera foto, al costat de Huertas, rebut pels col·legues de professió pràcticament com un heroi, es pot veure, entre d'altres, Enric Sopena.

Sopena es va fer càrrec de la direcció del *Brusi* en substitució de Josep Pernau des de mitjans de gener del 1988 i fins al febrer del 1989, quan va ser nomenat

*Es tractava
d'exercir
un periodisme
lliure
i compromès*

màxim responsable de Ràdio Nacional de España. (Pernau va ser el primer director del diari degà de la premsa continental després de la reaparició, en català, el 14 de març del 1987: com a sotsdirectors hi tenia Huertas i Quim Regàs, que, com amb una mena de coincidència del destí, va morir aquest dilluns passat. Sigui dit de passada que el poc interès o les inexactituds, per no parlar directament de mentides, amb què Pernau tracta a les seves memòries l'episodi del *Brusi* en català és directament proporcional al galdós paper que hi va tenir: el silenci hauria estat més honest.)

A Sopena, en realitat, el despatx del carrer Tamarit, 155, li va venir petit des del primer dia. Hi va arribar com una estació de pas en espera de més alts destins.

Cada director de diari fa el seu equip, si s'ho pot permetre, i Sopena no va ser menys, encara que no s'ho hauria pogut permetre.

El caràcter de Huertas, de què tant s'ha parlat aquests dies arran de la seva mort, i la manera lliure, crítica i radical davant del poder d'entendre l'ofici, topava amb la visió del seu cap –en darrera instància, també el meu–, un periodista de càmera més atent als dictats de Ferraz i del carrer Nicaragua que no pas a allò que hauria de moure els professionals de la informació, i que Huertas tenia molt clar.

Huertas Claveria, molt incòmode per a Sopena perquè no perd mai l'oportunitat de fer del periodisme un acte de fiscalització del poder, tornaria –diguem-ne que va ser obligat a deixar la sotsdirecció– a la redacció d'*El Pe-*

riódico –i a *Las cosas de la vida*– abans que acabés el 1988: Antonio Franco, per cert, el va condemnar a gales perquè també a ell Huertas li resultava molest. Per entendre el clima d'estricta observança socialista que imposa Sopena quan arriba al *Brusi*, només cal esmentar que un titular del suplement *Llibres* d'una entrevista amb Francesc Candel, *Una pedra a la sabata olímpica*, si no recordo malament que signada per Huertas, provoca la més irada reacció del director. Les consignes, doncs, estaven molt clares. "PSCsocialisme o al carrer".

En poc menys de dos anys, l'aventura del *Brusi* –¿un caprici de Maragall per fer front a l'AVUI?– s'esguerra i el nucli inicial de la redacció –a la qual em vaig incorporar mesos després de l'aparició del primer número per la porta del darrere del suplement *Llibres* de la mà i amb l'ajut entusiasta i generós de Carles Geli, l'acceptació explícita de Huertas i la igno-

rància absoluta de Sopena– es va anar desfent. Altres diaris, altres oportunitats, altres interessos...

Des de l'entrada de Sopena i els seus homes i dones –Lluís Garriga, Mercè Remolí; més tard Montserrat Nebot, que arribaria a la direcció del diari, un cas pràcticament únic a la premsa de Barcelona–, el nucli de la plantilla es divideix: els partidaris del ja exsotsdirector i els partidaris del poder del moment.

Més enllà dels comptes que els uns i els altres puguen tenir encara pendants, aquest és el moment de destacar un fet inqüestionable des del meu punt de vista: Huertas va exercir una notabilíssima influència –i molt positiva– sobre alguns dels joves i no tan joves redactors del *Brusi* que allà ens vam trobar. I això no implica acceptar cegament tots els seus mètodes, ni els seus punts de vista; ni tampoc és una lloa sense matissos al seu estil d'escriptura, de vegades un pèl apressat.

No crec, però, que es pugui qualificar el grup sota la seva influència i mestratge al *Brusi* com una nova fornada de *huertamaros*. L'acceptació és dels 70, no pas dels 80. O, si més no, no és el meu cas. A més, la relació personal que vam mantenir pràcticament no va anar mai més enllà del període del *Diari de Barcelona*. De fet, l'endemà de la mort de Huertas, un altre bon company, Rafael Vallbona, s'autoqualificava a través dels micròfons de Catalunya Ràdio com un dels darrers o potser el darrer *huertamaro*. I ell es va formar entre el soroll de màquines d'escriure i el fum de *Tele-exprés*, no pas entre les copes de mitja tarda i les cigarretes fins a la matinada del *Brusi*. Perquè a la redacció del *Brusi* de Huertas, sí, com a la resta de les d'aleshores, encara es podia fumar. I en moltes, a més, es tractava d'exercir un periodisme lliure i compromès amb el mateix periodisme, l'única manera que tinc d'entendre'l.

Això és el que hi vaig aprendre –de Huertas, en bona part– i amb més o menys encert és el que he tractat de dur a la pràctica des d'aleshores. De mica en mica, però, els Sopenas de la professió han prohibit el fum o, per dir-ho clar i català, s'han ocupat d'anar posant cada vegada més entrebancs a la llibertat d'informació i a la feina dels periodistes.

Que l'exemple de Josep Maria Huertas Claveria –amb qui m'unien potser més malentesos que coincidències; però sempre des del respecte que li tenia– serveixi com a actitud en un temps professional que no té res a veure amb el que ell va viure, patir i, en la mesura de les seves forces, amb encerts i errors, combatre.

Que el seu mestratge al *Brusi* no es perdi, a diferència del que sí ha passat amb bona part de la feina que allí hi va fer: per exemple, l'ordenació que ell i Jaume Fabre van fer de l'arxiu poc abans d'arrencar aquell projecte.

Josep Maria Huertas Claveria va ser un periodista de llarg recorregut. FRANCESC MELCION